

Finanssi- kapitalismi hidastaa kasvua

Kansainväliseltä valuuttarahastolta ilmestyi viime kesänä tutkimus (WP/12/161), jonka mukaan liian suuri rahoitussektori hidastaa talouskasvua. Näin käy, jos kotitalouksille ja yrityksille myönnettyjen luottojen kanta ylittää 80–100 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen arvoon. 2000-luvulla moni maa liikkui tällä alueella, etunenässä Islanti ja Yhdysvallat runsaalla 200 prosentillaan, tunnetuin seurauksin.

Yksityisen sektorin luottokanta on Suomessa nytkin em. riskialueella, joskin tilanne oli paljon pahempi 1990-luvun pankkikriisin alla. Viime aikoina on mm. Suomen Pankki varoitellut kotitalouksien liiallisesta velkaantumisesta, joka juuri saattaa olla ongelman ydin, kuten Yhdysvaltain subprime-kriisissä nähtiin. Yritykset ovat yleensä varovaisempia.

Finanssisektorin ylipaisumiselle on kaksi helppoa selitystä. Globalisaation myötä etenkin länsimaiden teollisuudesta saatavat voitot ovat pienentyneet, joten tuottoa haetaan rahan ja velkojen pyörittämisestä, esimerkiksi työntämällä niitä pahaa aavistamattomille asunnonostajille. Toisaalta jo Thatcher ja Reagan yli 30 vuotta sitten aloittivat rahoitusmarkkinoiden liberalisoinnin, joka paisutti niitä ympäri maailman.

Kotitalouksien velkaantumista halutaan meillä nyt suitsia mm. etukäteissäätämiskaavatuksilla ja pikavippien rajoituksilla. Pankki- ja rahoitusmarkkinaverolla sekä erilaisilla muilla sääntelytoimilla pyritään heittämään hiekkaa finanssisektoriin rattaisiin niin meillä kuin muuallakin. Mistä oikein on kysymys?

Osaksi on kyse suorasta reaktiosta finanssikriisiin. Tällöin ei kuitenkaan ole oivallettu finanssikapitalismin ylivallan toista talouskasvulle haitallista seurausta. Suuri finanssisektori houkuttelee isoilla palkkoillaan ja palkkioillaan kyvykkyksiä reaalitaloudesta, so. teollisuudesta ja muilta palvelualoilta. Se tahkoaa rahaa rahalla ilman, että koko toiminnalla on välttämättä kestävä pohjaa reaalitaloudesta. Ja sen lobbarit taistelevat kaikkia sen koon rajoittamiseen tähtäviä toimenpite-ehdotuksia vastaan.

Toisaalta kyse on myös nappikaupasta. Vaikka sääntelyn kiristäminen onkin oikea suunta, ovat esitetyt toimenpiteet toistaiseksi kovin vaatimattomia. Finanssi-
piireillä on edelleen vahva vaikutusvalta poliitikkoihin varsinkin niille tärkeissä Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Muualla seurataan, mitä niissä tapahtuu. Ehkei finanssikapitalismia lopulta kesytä mikään muu kuin sen itse itselleen aiheuttama uusi massiivinen tälli. ■

Heikki Taimio